

articlesOCC

diari de la pau 2003

El paradigma de Ponsoby

José Manuel Jarque

Les inspeccions de la ONU a Iraq no han demostrat que Saddam Hussein disposi d'armes de destrucció massiva, argument central dels EEUU per atacar Bagdad. La darrera paraula queda en mans del Consell de Seguretat, on la majoria de membres sembla partidari de donar més temps als inspectors i de fer noves inspeccions. No obstant, l'ombra de la guerra encara es desplega al pròxim Orient. Colin Powell afirmava el passat dilluns que "l'únic que separa el seu país de la guerra és la necessitat de consultar amb la resta de països". La "necessitat de consultar", però no pas l'obligació de cenyir-se allò que es dictamini. Així doncs, sembla que de moment l'únic que està del tot convençut de la necessitat d'una intervenció bèl·lica és el govern de Bush.

La manca de proves i una política de propaganda, pel moment barroera, han permès fins i tot a la majoria de mitjans adoptar un cert distançament crític amb les decisions de l'administració nord-americana. En general, les informacions dels diferents mitjans sobre la guerra permeten una lectura prou crítica del conflicte, encara que hi ha un predomini de fonts occidentals en l'explicació del problema.

La diferència de postures entre els principals partits de l'estat espanyol ha facilitat als mitjans la incorporació de veus dissonants amb la intervenció a les informacions diàries sobre la conflicte del Golf, encara que siguin només les més institucionals. Dedicar temps i espai a les posicions crítiques és positiu perquè obre espais de solidaritat des de la nostra societat cap el poble iraquí. També ajuda a reforçar posicions contràries a la guerra subjacents a la societat. I, en definitiva, és un estímul o almenys una possibilitat de decantar-se a tots aquells i aquelles que dubten davant del conflicte.

No obstant, i sense restar mèrit als mitjans, en aquests moments més que la voluntat pacifista dels mitjans s'ha imposat l'evidència: la manca de proves contra Iraq. La pregunta és saber quin serà el rumb editorial que els diaris i televisions prendran quan els EEUU n'aportin alguna, encara que sigui falsa. O bé, un cop s'iniciï la intervenció o durant la guerra. Sobre què faran els mitjans només podríem fer especulacions, això sí, documentades en relació amb la cobertura de conflictes anteriors.

No obstant, allò que sí sabem segur és que per part dels dos bàndols hi haurà un gran desplegament de propaganda. A tots els conflictes la veritat és la primera víctima. De fet Bush i la seva Administració fa temps que la van començar a torturar. De mica en mica la premsa, la resta de mitjans, han anat fent difusió a les seves pàgines de la propaganda de guerra nord-americana i que s'ajusta a cinc dels deu principis fonamentals que el Lord laborista Arthur Ponsoby va sistematitzar en el seu anàlisi de la primera guerra mundial.

El primer principi resa: Nosaltres no volem la guerra. EEUU i els seus aliats, en el nostre cas el govern d'Aznar, es presenten com uns enamorats de la Pau. "Nadie desea este conflicto" (Aznar a El País, 16.01.03) o "Colin Powell dijo ayer que confiaría hasta el último momento en una conclusión pacífica" (El País, 28.01.03); per posa un parell d'exemples.

El segon lema és conseqüència del primer: l'adversari és l'únic responsable de la guerra. Un dels principals mites de la guerra es donar sempre l'exclusivitat de la culpabilitat del conflicte a l'enemic. Així no és d'estranyar que Aznar afirmi sense complexos que "estamos en una situación creada por las reiteradas violaciones de las resoluciones del Consejo de Seguridad por parte del régimen iraquí" (El País, 28.01.03). No obstant, perquè el tercer principi funcioni cal presentar l'enemic amb el rostre del dimoni. De fet, Iraq és un dels tres membres del hollywoodiense 'eje del mal'. Molt millor si es concentra tot l'odi cap el seu líder: "Estamos todos contra Saddam, no nos equivoquemos, el enemigo es él" (Javier Solana a El País, 25.01.03). Un altre exemple són les reiterades informacions als mitjans on es ridiculitza a Saddam Hussein.

De fet, la recreació d'un líder enemic molt pervers facilita la tasca d'emascarar les finalitats reals de la guerra i presentar-los com a causes nobles. I finalment, cal fer esment que l'enemic vulnera la convenció bèl·lica vigent o bé que fa servir armes no autoritzades: "¿Dónde está el ántrax? ¿Dónde está el VX? ¿Dónde están las armas químicas y biológicas? ¿Dónde están los laboratorios móviles? ¿Por qué Irak incumple las resoluciones sobre misiles balísticos? ¿Por qué los inspectores no han podido entrevistar a ningún iraquí en privado? ¿Por qué el Gobierno de Bagdad no ha proporcionado aún la lista de científicos que trabajan en sus programas militares?". "Es evidente que tienen mucho que ocultar" (Colin Powell a El País, 28.01.03).

Per veure com de mica en mica degotegen els cinc principis de la propaganda de guerra restants haurem d'esperar a una fase més calenta del conflicte. La guerra avui està molt determinada per

la superioritat tecnològica, una batalla que qualsevol país del món té perduda davant dels EEUU. La guerra de la propaganda, però, es mou pels mateixos camins que fa un segle. Mantenir-se alerta amb una consciència crítica és una les armes que tenim els ciutadans i ciutadanes davant els cants de sirena de la propaganda de guerra que portaran els esdeveniments futurs.

darrera actualització: 01/11/2003